

Amsterdam, vrijdag 16 februari 2017

Betreft: input Verzamel-AO Burgerschap, Seksuele vorming en Dyslexie, 22 februari 2017

Geachte leden van de Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Naar aanleiding van de brief *Versterking Burgerschapsonderwijs* en het bijbehorende rapport van de Inspectie van het Onderwijs, schrijft het Platform Mensenrechteneducatie (PMRE) deze brief. Het PMRE herkent uit het rapport over het verhogen van de kwaliteit van het burgerschapsonderwijs, dat er een breed draagvlak onder leerlingen, ouders en docenten is om burgerschap steviger te verankeren in het curriculum.¹ Ook herkent het PMRE de oproep vanuit scholen richting het ministerie OCW om meer duidelijkheid te verschaffen omtrent het 'wat' van hun burgerschapsopdracht.²

De aangesloten organisaties van het PMRE merken een toenemende belangstelling vanuit het onderwijs voor kinder- en mensenrechteneducatie sinds de invoering van de burgerschapsopdracht in 2006. Omdat een groot aantal docenten/scholen geen helder beeld heeft van wat burgerschap zoal zou moeten inhouden en op welke manier dat dan vorm zou kunnen krijgen, vragen docenten ngo's zoals UNICEF Nederland, Movies That Matter, de Anne Frank Stichting en Amnesty International Nederland om concrete les- en project invullingen en gastlessen. Samen bereikten de organisaties van het PMRE in 2015 bijna 700.000 leerlingen in heel Nederland met kinder- en mensenrechteneducatie. Dit betekent ook dat een groot aantal leerlingen helaas niet bereikt wordt. Daarnaast brengen onze maatschappelijke organisaties hoofdzakelijk de kenniscomponent van mensenrechteneducatie voor het voetlicht, aangezien werken aan vaardigheden en houding een brede, integrale en langdurige aanpak op een school vergt.

De laatste jaren is een flink aantal zaken op het bord van docenten terecht gekomen: pesten, obesitas, signalering kindermishandeling, seksuele diversiteit en radicalisering.³ Allemaal belangrijke maatschappelijke onderwerpen. Allemaal mensenrechten *issues*. Er zou veel beter gewerkt kunnen worden vanuit één gedeelde basis en vanuit universele waarden: de mensenrechten.⁴ Want het plaatsen van afzonderlijke thema's in de brede mensenrechtencontext komt niet alleen de inhoudelijke samenhang ten goede, ook kan er op die manier veel structureler gewerkt worden aan het oefenen van vaardigheden zoals samenwerken en debatteren.

Het zou goed zijn om de komende jaren een toekomstbestendig, uitdagend en breed gedragen curriculum uit te werken. Een herzien curriculum dat niet alleen gecreëerd is door ontwikkelaars, maar waarin leraren en schooldirectie, leerlingen en ouders, gastdocenten en maatschappelijke organisaties meedenken en meedoen. Het Platform Mensenrechteneducatie biedt haar expertise en ervaring hiervoor van harte aan.⁵

Vraag

Het PMRE vraagt u er in het komend AO van a.s. woensdag 22 februari 2017 er bij de minister en staatssecretaris op aan te dringen dat

- 1) met de versterking van de burgerschapsopdracht niet gewacht wordt tot na het verkiezingsreces, als het vervolgtraject met betrekking tot herziening van het curriculum in het primair en voortgezet onderwijs (Onderwijs2032) opnieuw opgepakt zal worden middels een rondetafelgesprek en een

¹ Brief *Versterking burgerschapsonderwijs*, 7 februari 2017, p.1 en de brief *Curriculumherziening in het primair en voortgezet onderwijs*, 22 december 2016, p.7

² Brief *Versterking burgerschapsonderwijs*, 7 februari 2017, p.6-8.

³ Beleidsreactie op onderzoek naar ervaringen leraren bij het gesprek in de klas over maatschappelijke thema's, 1 juli 2015

⁴ Brief *Versterking burgerschapsonderwijs*, 7 februari p.9 en brief *Curriculumherziening in het primair en voortgezet onderwijs*, 22 december 2016, p.7.

⁵ Zie *Human Rights Friendly Schools Programme. Report of the external evaluation*, Amnesty International, 20 maart 2016 en *Teaching and learning about child rights. A study of implementation in 26 countries*, UNICEF, maart 2015.

daaropvolgend Algemeen Overleg,⁶ maar dat de versterking en verduidelijking van de burgerschapsopdracht voor scholen binnen afzienbare tijd wordt uitgewerkt⁷.

- 2) de staatssecretaris in het herziene curriculum (streven invoering schooljaar 2020-2021) een prominente en brede rol voor kinder- en mensenrechteneducatie blijft zien, zoals dat in *Eindadvies Platform Onderwijs2032* wordt omschreven en waarnaar de staatssecretaris in zijn brief *Versterking burgerschapsonderwijs* verwijst.⁸
- 3) de staatssecretaris erop toe ziet dat de expertise van maatschappelijke organisaties, zoals de organisaties aangesloten binnen het Platform Mensenrechteneducatie, betrokken worden bij het ontwikkelen van de 'bouwstenen' burgerschap, mens en maatschappij en overkoepelende vaardigheden.⁹

Daarnaast laat het PMRE graag via deze weg weten dat we de volgende punten uit de brieven rondom burgerschap en de curriculumherziening ondersteunen:

- 1) het voornemen van de minister en de staatssecretaris snel werk te maken van een prominentere positie van burgerschap in het curriculum en burgerschap als één van de eerste thema's nader te specificeren;¹⁰
- 2) het belang dat de minister en de staatssecretaris eraan hechten de burgerschapsopdracht in lijn met het advies van Platform2032 verder uit te werken, met als kern: de werking en het belang van de democratische rechtsstaat; de betekenis van mensenrechten en kinderrechten voor het dagelijkse (samen)leven; sociale vaardigheden en omgangsvormen en maatschappelijke verantwoordelijkheid;¹¹
- 3) de opvatting dat goed burgerschap, inclusief kinder- en mensenrechteneducatie, meer is dan alleen kennisoverdracht, maar ook vaardigheden en een actieve, betrokken houding omvat;¹²
- 4) de idee dat burgerschap en mensenrechteneducatie zich bij uitstek lenen om schoolbreed¹³ te worden toegepast, zodat een school daadwerkelijk een oefenplaats is, waarin leerlingen (onder andere) leren om op een democratische manier beslissingen te nemen, conflicten vreedzaam op te lossen, goed geïnformeerd hun mening te uiten en constructief te vergaderen in een leerlingenraad;¹⁴
- 5) er plek is ingeruimd voor professionele netwerken en maatschappelijke organisaties in de uitvoering van het vervolgtraject Onderwijs2032 en het ontwikkelen van 'bouwstenen'.¹⁵

We hopen dat u voorgenoemde aandachtspunten uit deze brief in het AO naar voren brengt.

Met vriendelijke groet namens het Platform Mensenrechteneducatie,

Kirsja Oudshoorn, secretaris Platform Mensenrechteneducatie
+31 20 77 33 568 (Amnesty International, Programma Mensenrechteneducatie)
+31 6 180 480 82

⁶ Zie e-mailprocedure *Verzoek van het lid Rog (CDA) om uitstel AO Onderwijs2032*, d.d. 15 februari 2017.

⁷ Brief *Versterking burgerschapsonderwijs*, 7 februari 2017, p.9.

⁸ *Eindadvies Platform Onderwijs 2032*, 23 januari 2016, p. 34 – 36 en brief *Versterking burgerschapsonderwijs*, 7 februari 2017, p. 9.

⁹ Brief *Herziening curriculum in het primair en voortgezet onderwijs. Plan van aanpak*, 10 februari 2017, p.3 en p. 4

¹⁰ Er worden zes thema's onderscheiden waarvan burgerschap er één is, zie brief *Herziening van het curriculum in het primair en voortgezet onderwijs*, 10 februari 2017, p. 2. Zie ook Brief *Versterking burgerschapsonderwijs*, 7 februari 2017, p. 9.

¹¹ *Eindadvies Platform Onderwijs 2032*, 23 januari 2016, p. 36 en brief *Versterking burgerschapsonderwijs*, 7 februari 2017, p. 9.

¹² Brief *Versterking burgerschapsonderwijs*, 7 februari 2017, p.8 en 16.

¹³ Als het gaat om een schoolbrede benadering, staan vier gebieden centraal:

A) Schoolbeleid (o.a. schoolmanagement, schoolbestuur, accountability, schoolwaarden)

B) Relaties (o.a. leerling-leerling, leerling-docent, ouders, samenwerkingspartners)

C) Schoolcurriculum (o.a. lesmethodes, projecten, didactiek, extra-curriculaire activiteiten),

D) Schoolomgeving (o.a. fysieke toegankelijkheid van het schoolgebouw, inrichting van het schoolgebouw, de wijk waar de school staat).

¹⁴ Brief *Versterking burgerschapsonderwijs*, 7 februari 2017, p. 8.

¹⁵ Brief *Herziening van het curriculum in het primair en voortgezet onderwijs. Plan van aanpak*, 10 februari 2017, p.3 en 4. en de brief *Curriculumherziening in het primair en voortgezet onderwijs*, 22 december 2016, p.5.